

STICHTING HISTORISCH VERPLEEGKUNDIG BEZIT

Bezoekadres: Foksdiep 2, 8321 MK Urk

Telefoon: 06 57395653

Postadres: Zuster Spinhovenlaan 11, 3981 CR Bunnik

Email: SHVB@verpleegkundigergoed.nl

Website: www.verpleegkundigergoed.nl

BIC: INGBNL2A

IBAN: NL54INGB0005252180

KvK Leiden: 41167202

JAARVERSLAG 2018

Doelstelling: SHVB houdt zich bezig met het verzamelen, behouden, beheren en registreren van historisch verpleegkundige objecten ter bevordering van de kennis van de geschiedenis van de verpleegkunde. Dit historisch materiaal wordt toegankelijk gemaakt door het ontvangen van bezoekers en het geven van rondleidingen. SHVB richt elders vitrines in en leent delen van de collectie uit aan derden. SHVB bevordert waar mogelijk diverse vormen van geschiedschrijving.

Bestuur

Mevrouw Prof. Dr P.F. Roodbol, voorzitter vanaf december 2018

Mevrouw dr G.J.C. aan de Stegge (voorzitter tot december 2018, secretaris vanaf december 2018)

Mevrouw J.E. Schroot (secretaris tot december 2018)

De heer mr H. Treure (penningmeester)

Mevrouw I. van Deth-Ruys (collectiemedewerkster)

Mevrouw C.J.A.M. Staring-Derks (lid tot december 2018)

Mevrouw Dr E.Q. Hesselink (lid vanaf december 2018)

Adviseur: Mevrouw M.A.J.M. Jaspars

Comité van Aanbeveling

De heer Drs. Marius Buiting (directeur Nederlandse Vereniging Toezichthouders in de Zorg)

De heer Drs. Cor Calis (bestuurslid Planetree Nederland)

Mevrouw Dr. Margreet van der Cingel (Lector Leiderschap & Identiteit in het verpleegkundig domein

Onderzoeksgroep Zorg en Welzijn NHL-Stenden Hogeschool / Medisch Centrum Leeuwarden)

De heer Prof. dr. Mart van Lieburg (emeritus hoogleraar geschiedenis van de geneeskunde Erasmus Universiteit Rotterdam)

Mevrouw Prof. Dr. Hanneke van Maanen (em. hoogleraar verplegingswetenschappen)

De heer Dr. Aart Pool (gepromoveerd verplegingswetenschapper)

De heer Drs. Robert Simons (voormalig verpleegkundig manager AMC)

Nieuwe bestuursleden stellen zich voor:

Petrie Roodbol is per 1 november 2018 voor 90% met pensioen gegaan, na 48 jaar gepassioneerd gewerkt te hebben in de verpleging: patiëntenzorg, onderwijs en onderzoek.

Zij deed haar opleiding in Leiden en specialiseerde zich tot kinderverpleegkundige. In die functie werkte zij onder meer op de Nederlandse Antillen. In 1977 werd zij hoofdverpleegkundige van een kinderafdeling in Haarlem. In 1986 kwam zij in het Wilhelmina Kinderziekenhuis in Utrecht terecht in een gecombineerde functie zorgmanager. Zij raakte betrokken bij de introductie van verplegingswetenschap in ons land en behoorde tot de eerste deeltijd studenten. Bij het afronden van haar studie aan de Rijks Universiteit in Limburg werkte zij inmiddels bij het Universitair Medisch Centrum Groningen. Daar bekleedde ze verschillende functies, aanvankelijk weer in de kinderverpleging, maar vanaf 1996 ook daarbuiten. In 1997 introduceerde zij de functie van nurse practitioner in Nederland en in 2005 promoveerde zij op het onderwerp "onderzoek naar taakherschikking tussen verpleging en artsen."

Vanaf 2000 werd zij actief in het onderwijs en ontwikkelde het Wenckebach Instituut, het opleidingsinstituut van het UMCG. Zij werkte vanaf 2007 als lector verpleegkundige innovatie en positionering bij de Hanzehogeschool

Groningen en werd in 2012 benoemd tot bijzonder hoogleraar verplegingswetenschappen aan de Universiteit van Groningen: innovatie en educatie. Zij heeft in dat kader nog een aantal promovendi. Petrie is naast haar werk en ook nu nog actief in vele nationale maar ook internationale commissies zoals de International Counsel of Nurses, die allen op de een of andere manier verband houden met de verpleging. Geschiedenis is vanaf jongs haar hobby en zij vindt het heerlijk om daar nu meer tijd voor te krijgen en zich hiervoor te kunnen inzetten.

E.Q. (Liesbeth) Hesselink

Na haar studie geschiedenis in Leiden vervulde Liesbeth Hesselink (1943) diverse functies o.a. bij het ministerie van Onderwijs en bij de gemeente Leiden. Namens de PvdA zat zij acht jaar in de Leidse gemeenteraad. Na haar pensionering besloot zij te promoveren. Aangezien zij is opgegroeid in Indonesië lag een onderwerp uit de koloniale geschiedenis voor de hand. De titel van haar proefschrift luidt *Genezers op de koloniale markt, inheemse dokters en vroedvrouwen in Nederlands Oost-Indië 1850-1915* (2009). Inmiddels verscheen een Engelse vertaling. Na haar promotie publiceerde zij meerdere artikelen over de medische geschiedenis van Nederlands-Indië o.a. over de verpleging.

- 'The Early Years of Nursing in the Dutch East Indies, 1895-1920' in Susan E. Hawkins and Helen Sweet eds., *Colonial Caring, a history of colonial and post-colonial nursing*, Manchester: Manchester University Press, 2015, pp. 145-169.
- 'Nel Stokvis-Cohen Stuart (1881-1964), her role in educating female nurses and midwives in the Dutch East Indies' in Hans Pols, Michele C. Thompson and John Harley Warner eds., *Translating the Body: Medical Education in Southeast Asia*, Singapore: NUS Press, 2017, pp. 38-67.

In Memoriam Gezina 'Guus' Geijl. Guus is 18 september 2018 op 90-jarige leeftijd gestorven. Zij heeft veel betekend voor SHVB als collectiemedewerker textiel en zij maakte een begin met de registratie van de boeken. Zij deed dit werk zeer zorgvuldig en met een enorme kennis van de geschiedenis van het beroep. SHVB gedenkt haar met groot respect. Zie ook onder 'schenkingen'.

Schenkingen

SHVB ontvangt geregeld schenkingen van belangstellenden en (oud) verpleegkundigen.

Bijzondere vermelding verdient de schenking van het **insigne van NOSOKÓMOS**, dat tot nu toe ontbrak in de collectie. (Zie foto). De *Nederlandsche Vereeniging tot Bevordering der Belangen van Verpleegsters en Verplegers* werd in 1900 opgericht. In 1901 kreeg deze vereniging de naam 'Nosokómos' ('Opdat wij verplegen'). Na het met succes volgen van de éénjarige opleiding kregen de geslaagden dit insigne uitgereikt. Bij de oprichting van de 'Nationale Bond van Verplegenden' op 28 april 1928 werd Nosokómos opgeheven. Voorts ontving SHVB een aantal andere insignes, leerlingenspelden en diploma's van diverse nabestaanden van verpleegkundigen.

Kort na het heengaan van Guus Geijl kreeg SHVB het bericht dat zij **haar eigen fraaie collectie**, inclusief haar vitrine, had nagelaten aan SHVB. (zie foto)

Maar dat was nog niet alles: zij had **SHVB ook financieel laten erven**, iets wat SHVB slechts één keer eerder is gebeurd. Het is een welkome en mooie manier om het werk van SHVB ook in de toekomst mogelijk te maken. SHVB heeft een klein aantal trouwe donateurs – veelal oud-leden van Vereniging voor de Geschiedenis de Verpleegkunde- en is daar dankbaar voor.

Het werk van SHVB kan ook worden gesteund door het adopteren van historische objecten.

SHVB heeft de culturele ANBI status.

Uitleendiensten

Van de mogelijkheid om historische materialen en uniformen tegen een vast tarief te lenen en te gebruiken voor diverse doeleinden is weer ruimschoots gebruik gemaakt. Een selectie van de gebruikers:

Leerlingen van **Hogeschool Windesheim** te Zwolle: materialen over wondverzorging en infectiepreventie voor een presentatie.

Rijksmuseum Boerhaave te Leiden: langdurige uitleen van een uniform en muts uit ca 1930 plus een wit benen kruis.

Duinhuysjes Rockanje: een groot aantal objecten ten behoeve van een expositie.

Haarlems Museum: en groot aantal objecten vanwege de verlenging van een geslaagde expositie.

Admiraal de Ruyter Ziekenhuis te Goes: een aantal historische objecten om de Dag van de Verpleging extra

vorm te geven.

Hoornbeek college te Amersfoort: een aantal uniformen om op de Dag van de Verpleging te dragen.
Kwaliteit van Management en Bestuur in Verzorgingshuizen (KMBV) opleidingsinstituut te Deventer: een aantal uniformen die bezoekers tijdens de Nursing dagen (6 en 7 december) in Utrecht mochten dragen.

Medewerkers: zonder de enthousiaste en bekwame vrijwilligers zou de collectie er niet zo verzorgd en overzichtelijk bij staan als nu het geval is. Zie foto 'onderhoud en schoonmaak'

In 2018 waren dit de dames leden van de Nederlandse Vereniging Medische Geschiedenis M.M. Bakker, I. van Deth-Ruys (coördinator), R. Kornet- van Leeuwen en J.E. Schroot, en de dames N. Hemmes, A. Katsman-Tepper, C. Laval-Crutzen, C.G. Miete en C. Quarles van Ufford-van Raalten.

Een welkome vrijwilliger uit de regio wordt ingewerkt: Mevrouw M. Rosenberg

De heren G. Kuitenbrouwer en Th.Beijerinck boden technische ondersteuning.

Mevrouw N. Peeters- van den Bekerom, en de heer O. Martens hebben het werk neergelegd.

De dames H. Nijzink-ter Weel en R. de Vries en ere-vrijwilliger de heer R. Berg zijn niet meer als vaste medewerkers verbonden aan SHVB maar blijven bereid om op afroep werkzaamheden te verrichten.

Als dank voor al het werk werden de vrijwilligers getraakteerd op een mooie dag in Kampen op 30 oktober 2018. SHVB is voor het werven van vrijwilligers nu aangesloten bij Stichting Carrefour te Emmeloord omdat dit goede kansen biedt om vrijwilligers uit de regio aan te trekken.

Bezoekers: Er komen opvallend veel bezoekers; in 2018 ca 500, plus een onbekend aantal dat vanuit Foksdiep 4 of 6 doorloopt naar no 2.

Op de vaste bezoekersdagen druppelen er altijd mensen binnen die zonder uitzondering enthousiast weer vertrekken. Bijzondere vermelding verdienen de volgende groepen:

- 17 april: leerlingen ROC Friese Poort
- 16 mei: ontvangst Groep Museum Medisch Spectrum Twente
- 20 april: een ORION groep
- 22 mei: medewerkers van Museum Nagele
- 13: juni thuiszorg Oude Dorp Urk
- 3 juli: ROC Emmeloord
- 11 juli: Prof. dr. Mary Lagerweij (medische en verpleegkundige geschiedenis en ethiek, Western Michigan University, USA) rondgeleid op Urk
- 5 september: reünisten ziekenhuis Prinsengracht groep 1968
- 8 september: Alexandrien van der Burgt (Stichting Beroepseer) met 8 verpleegkundigen
- 13 december: Nova College Haarlem

Algemene Verordening Gegevensbescherming

De secretaris woonde twee bijeenkomsten bij over de gevolgen en de verplichtingen die deze wet met zich meebrengt:

18 april Studiemiddag DEN over AVG

26 april Studiemiddag Vereniging NOV over AVG. De computer is nu beveiligd. Klappers waar persoonsgegevens in staan, zijn in een afgesloten kast geplaatst. Op diverse overeenkomsten staat nu ook vermeld dat gebruikers c.q. schenkers ermee akkoord gaan dat hun gegevens zo lang als nodig is worden bewaard.

Contacten met verwante organisaties

SHVB voelt zich thuis op Urk dankzij de samenwerking met Stichting Centrum Medisch Erfgoed (SCME) en met De Eenhoorn, Centrum voor Farmaceutisch Erfgoed. Vanaf 2017 presenteert SHVB zich dan ook als 'Centrum voor Verpleegkundig Erfgoed'.

Met genootschap Flevo zijn de contacten plezierig en vruchtbaar.

Evenementen die medewerkers hebben bezocht:

13 april Twee medewerkers bemanden een stand op vrijwilligersmarkt Carrefour in Emmeloord

16 mei: vergadering bij SCME met vertegenwoordigers van diverse kleine collecties op het gebied van de

gezondheidszorg

31 mei: de Anna Reynvaan lezing te Amsterdam werd bezocht door een medewerker

30 oktober: de voorzitter vertegenwoordigde SHVB bij het afscheid van professor Petrie Roodbol (UMCG Groningen)

9 november: twee medewerkers bemanden een stand tijdens het jubileumcongres Nederlandse Vereniging Toezichthouders in de Zorg (NVTZ) te Eindhoven

7 december: twee medewerkers en twee bestuursleden woonden de jaarlijkse Domusdag bij

21 december: de voorzitter en een collectiemedewerker woonden het overleg met alle gebruikers van SCME bij

Activiteiten die zijn verricht

In het kader van de Museumweek was de collectie te bezichtigen op zaterdag 14 april

Twee medewerkers zijn diverse malen in gesprek geweest met Dr. Laurens de Rooy, curator-directeur Museum Vrolik in AMC Amsterdam om te helpen bij het identificeren van objecten en om eventuele overlappingen tussen beide collecties te bekijken.

6 oktober: 'Open Dag' op Urk, waar alle deelnemers van het Trefpunt medische geschiedenis hun collectie toonden. Van SHVB waren de voorzitter en twee medewerkers aanwezig om de collectie van SHVB te tonen.

In haar functie van voorzitter onderhield Cecile aan de Stegge contacten met:

Menzis, V&VN en met samenwerkingspartners NVTZ en opleidingsinstituut KMBV

Zij gaf colleges extern:

8 januari: college geschiedenis van verpleegkunde op Hogeschool Rotterdam

17 december: college geschiedenis van verpleegkunde op Hogeschool Rotterdam

Bovendien verzorgde zij een aantal lezingen:

1 februari: tijdens de ontvangst van KMBV op Urk

20 april: tijdens ontvangst ORION groep op Urk

20-22 juni: tijdens European Congress 'Bads in Health Care' in Winterthur Zwitserland

6 oktober: tijdens de 'open dag' op Urk

20 oktober: in Centrum Medisch Erfgoed op Urk over gezondheidszorg op Urk

2 november: over psychiatrische verpleegkunde tijdens cursus medische geschiedenis NVMG

Publicaties

De oud-voorzitter schreef twee historische columns voor TVZ: over 'verpleegsters in Drenthe en Zuidlaren in oorlogstijd' en over '40 jaar wettelijke bescherming van de titel 'verpleegkundige'.

In de loop van het jaar werd gewerkt aan het 'Straatnamenproject'. Dit houdt in dat over prominente verpleegkundigen naar wie een straat is vernoemd – veelal wijkverpleegkundigen- een verhaal wordt geschreven. De verhalen worden geplaatst op de site van KMBV en mogelijk later als boekje uitgegeven. In dit kader bracht de voorzitter met medewerker C. Laval- Crutzen bezoeken aan nabestaanden van deze verpleegkundigen en aan archieven in de gemeenten waar deze hebben gewerkt.

Er zijn veelbelovende plannen voor een nieuw boek over geschiedenis van de verpleegkunde. De oud-voorzitter had hierover in 2018 besprekingen met eventuele medeauteurs en met medewerkers uit het Hogere Beroeps Onderwijs.